

SEHÎ BEY TEZKİRESİ
ERKEN DÖNEM OSMANLI ŞAİRLERİ
SEHÎ BEY

VakıfBank Kùltür Yayınları: 0377
Klasik: 026

SEHİ BEY TEZKİRESİ
ERKEN DÖNEM OSMANLI ŞAİRLERİ
SEHİ BEY

Özgün Adı
Heşt Bihişt

Hazırlayan
Mustafa İsen

Yayın Danışmanı
Ekrem Demirli

Proje Editörü
Zeynep Kevser Şerefoğlu Danış

Kapak ve Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Kitap Editörü
Mücahit Kaçar

Son Okuma
Beyza Terzi Sarı

VakıfBank Kùltür Yayınları
İnkılâp Mahallesi
Dr. Adnan Büyükdenez Caddesi
No: 7/A1 – Kat 13
34768 Ümraniye / İstanbul
Telefon: 0 216 285 9571
www.vbky.com.tr — info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2025

ISBN 978-625-6647-96-1

Kitabın tüm yayın hakları VakıfBank Kùltür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı
Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2 34310
Haramidere, Avcılar / İstanbul / Türkiye
Tel: +90 (212) 412 1700
www.mega.com.tr - info@mega.com.tr
Sertifika No: 44452

1. Baskı: Mayıs 2025

SEHÎ BEY TEZKİRESİ

ERKEN DÖNEM
OSMANLI ŞAİRLERİ

SEHÎ BEY

HAZIRLAYAN
MUSTAFA İSEN

SEHÎ BEY

İlk Osmanlı şairler tezkiresini yazarı Sehi Bey, Edirne’de yetişti. Eğitiminde şair Necâtî Bey’in büyük katkısı oldu. Gençliğinde bir süre Mora’da bulundu, ardından Necâtî Bey ile birlikte Manisa’ya giderek şehzade Mahmud’un maiyetinde yer aldı. Şehzadenin ölümü üzerine İstanbul’a dönüp burada divan kâtipliğine devam etti. Ardından Manisa’ya şehzade vali tayin edilen Kanunî Sultan Süleyman’ın yakın çalışma ekibine divan kâtibi olarak atanıp sekiz yıl kalacağı Manisa’ya gitti. Şehzade tahta çıkınca Edirne’ye tayin edildi ve hayatının geri kalanını burada geçirdi. Son görevi dârülhadis mütevelliliğidir. 1548 yılında Edirne’de öldü. En önemli çalışması, 1538’de tamamladığı tezkiresidir. Kanûnî Sultan Süleyman’a sunulan bu tezkire, Anadolu’da bu geleneğin ilk örneğidir. Sehi Bey’in ayrıca mürettep bir *Divan*’ı da bulunmaktadır.

MUSTAFA İSEN

1953 yılında Sakarya’da doğdu. Erzurum Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’ni bitirdi. Burada asistan ve öğretim üyesi oldu. Daha sonra Gazi Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi’nde çalıştı. Bölüm başkanlığı ve Dekanlık yaptı. Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarlığı’na atandı. Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri oldu. Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanlığı ve Milletvekilliği yaptı. Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesi Müteveli Heyet üyeliği ve YÖK üyeliği görevlerinde bulundu. Türk Devletleri Teşkilatı Aksakallar Konseyinde Türkiye’yi temsil etti. Prof. Dr. Mustafa İsen’in, Türk Edebiyatı, Balkanlar ve biyografi geleneği alanında kitap ve makaleleri bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	15
Giriş	25
Sehî Bey'in Hayatı ve Eserleri	25
Tezkireciliği Gerekli Kılan Edebî Birikim	39
Heşt Bihişt	55
Birinci Tabaka	69
Birinci Tabaka Eki	71
İkinci Tabaka	73
Sultan II. Murat Han	73
Fatih Sultan Mehmet Han	74
Sultan II. Bayezit	76
Sultan Cem	78
Sultan Selim	79
Sultan Korkut	82
İkinci Tabaka Eki	83
Üçüncü Tabaka	85
Ahmet Paşa	85
Mahmut Paşa	88
Mevlânâ Vefâyî	90
Karamanlı Mehmet Paşa	92
Kasım Paşa	93
Pîrî Paşa	94
Zeynel Paşa	96
Lutfî Paşa	97
Ali Çelebi	98

Mevlânâ Hacı Hasanoğlu	99
Mevlânâ Abdurrahman Çelebi El-Müeyyet	100
Mevlânâ Cafer Çelebi	101
Mevlânâ Şâh Çelebi El-Fenârî	102
Mevlânâ Abdülvâsi Çelebi	103
Mevlânâ Muhyittin Çelebi El-Fenârî	104
Mevlânâ Kadrî Çelebi	106
Mevlânâ Hoca Çelebi	108
Mehmet Çelebi	109
Mevlânâ Abdülvehhâb Çelebi	109
Mevlânâ Ebu'l-Fazl Çelebi	110
Nişancı Mustafa Çelebi	111
Rüstem Bey	114
Şamlıoğlu Mustafa Bey	114
Çâkerî Sinân Bey	115
Ahmet Bey	116
Ali Bey	117
İdris Bey	118
Ahmet Bey	118
Üçüncü Tabaka Eki	119
 Dördüncü Tabaka	 121
Mevlânâ Hızır Bey	122
Mevlânâ İzârî Çelebi	123
Mevlânâ Lutfî	124
Mevlânâ Kutbî Çelebi	126
Mevlânâ Müftî Ahmet Çelebi	127
Mevlânâ Müftî Sadî Çelebi	128
Mevlânâ Hasan Çelebi	131
Mevlânâ Mehmet Çelebi	131
Mevlânâ Acem Hâfız	132

Mevlânâ İshak Çelebi	132
Mevlânâ Abdülaziz Çelebi	133
Mevlânâ Sadî Çelebi	134
Mevlânâ Fahrî Çelebi	134
Mevlânâ Surûrî	135
Mevlânâ Emîrî	136
Mevlânâ Hamdî Çelebi	138
Mevlânâ Lâmiî Çelebi	139
Dördüncü Tabaka Eki	140
Beşinci Tabaka	143
Mevlânâ Şeyhi	143
Mevlânâ Ahmedî	147
Mevlânâ Şeyhoğlu	149
Mevlânâ Ahmed-i Dâî	151
Mevlânâ Şîrâzî	152
Mevlânâ Hümâmî	153
Mevlânâ Atâyî	153
Mevlânâ Şemsî	154
Mevlânâ Hassan	155
Mevlânâ Sâfî	156
Mevlânâ Zaîfî	157
Mevlânâ Ezherî	158
Mevlânâ Nücûmî	159
Baba Nedîmî	159
Mevlânâ Melîhî	160
Mevlânâ Şeyh Rûşenî	162
Mevlânâ Halîlî	163
Mevlânâ Nizâmî	164
Karamanlı Hoca Kara Fakîh	164
Mevlânâ Ulvî	165

Mevlânâ Şehdî	166
Mevlânâ Aşkî	167
Serezli Sadî	168
Hafî	169
Hayâtî	170
Mevlânâ Fenâyî	171
Mevlânâ Alî	172
Mevlânâ Nahîfî	172
Mevlânâ Hamdî	173
Mevlânâ Safâyî	174
Sabâyî	175
Leâlî	176
Kıvâmî	177
Beşinci Tabaka Eki	177
 Altıncı Tabaka	 179
Necâtî	179
Mevlânâ Vasfî	183
Mevlânâ Kemal	184
Mevlânâ Zülâlî	185
Mevlânâ Nihânî	186
Mevlânâ Kâtip Şevkî	187
Revânî	188
Mevlânâ Amrî	190
Tâliî	191
Mevlânâ Sayî	191
Mevlânâ Âfitâbî	193
Mevlânâ Sâkî	195
Mevlânâ Nihânî	196
Mevlânâ Gazâlî	197
Mevlânâ Meâlî	198

Mevlânâ Sadrî	199
Mevlânâ Subhî	200
Mevlânâ Riyâzî	201
Mevlânâ Kebîrî	201
Mevlânâ Sevdâyî	202
Mevlânâ Visâlî	202
Mevlânâ Gubârî	204
Mevlânâ Gulâmî	204
Mevlânâ Kerîmî	205
Mevlânâ Kâdirî	205
Mevlânâ Niyâzî	206
Mevlânâ Cefâyî	207
Mevlânâ Duâyî	208
Baba Hasan	208
Bihiştî	209
Mevlânâ Tûrâbî	210
Sehâbî	210
Lalî	211
Haydar	212
Kandî	212
Cenânî	213
Ahdî	213
Mevlânâ Şehîdî	214
Sâgarî	215
Likâyî	216
Ferîdî	216
Mevlânâ Habîbî	217
Mevlânâ Nasûhî	218
Kâtibî	219
Mevlânâ Hadîdî	220
Resmî	220

Sıdkî	221
Fehmî	221
Mevlânâ Sühâyî	222
Mevlânâ Hevesî	223
Mevlânâ Nihânî	223
Mehmet Çelebi	224
Mevlânâ Muhyî	226
Tâlibî	226
Mevlânâ Hâkî	227
Mevlânâ Hıfzî	227
Mevlânâ Makâmî	228
Altıncı Tabaka Eki	229
Yedinci Tabaka	231
Molla Zâtî	232
Mevlânâ Âhî	233
Mevlânâ Şemî	234
Mesîhî	235
Mevlânâ Refikî	235
Sücûdî	236
Emânî	237
Keşfî	238
Ferrûhî	238
Mevlânâ Sunî	239
Mevlânâ Sûzî	239
Mevlânâ Atâ	240
Mevlânâ Nâmî	240
Mevlânâ Penâhî	241
Mevlânâ Cemâlî	241
Mevlânâ Yakînî	242
Mevlânâ Celîlî	243

Vahdî	243
Kâtip Hasan	244
Kâtip Davut	245
Garîbî	246
Mevlânâ Basîrî	247
Sezâyî	248
Mevlânâ Sîhrî	248
Serîrî	249
Mevlânâ Civânî	250
Mevlânâ Cihânî	250
Nigâhî	250
Şebâbî	251
Meylî	251
Zârî	252
Bezmî	252
Zencîrî	253
Süvârî	253
Sıfâtî	254
Çakşırcı Şeyhi	254
Kadın Şairler Hakkında	255
Zeynep Hatun	256
Mîhrî Hatun	256
Yedinci Tabaka Eki	257
 Sekizinci Tabaka	 259
Mevlânâ Remzî	259
Mevlânâ Bahârî	260
Mevlânâ Nikâbî	261
Mevlânâ Kâmî	262
Mevlânâ Fikrî	262
Hayâlî	263

Figânî	264
Hayretî	265
Mevlânâ Ârifî	265
Mevlânâ Rûhî	266
Mevlânâ Niyâzî	267
Rahmî	269
Bâkî	270
Abdî	271
Fârisî	271
Yetîm	272
Selîkî	273
Sabûhî	273
Îşretî	274
Merdümi	275
Mahvî	276
Ulûmî	276
Meşrebî	277
Nigâhî	277
Ferdî	277
Zemînî	278
Emrî	278
Sebzî	279
Hilmî	279
Nûşî	279
Muîdî	280
Nazmî	280
Garâmî	281
Sübûtî	282
Kudsî	282
Vechî	283
Hitâbî	283

Kandî	283
Mevlânâ Hâfız	284
Hilâlî	284
Helâkî	285
Aşkî	285
Yahya	286
Derûnî	287
Rahîkî	287
Sıhrî	288
Cemîlî	288
Kurbî	289
Latîfî	290
Sunî	290
Servî	291
Dervîş	291
Sekizinci Tabaka Eki	292
 Hâtime/Kıtabın Bitiři	 293
 Okuma Sözlüğü	 297
Dizin	313

ÖNSÖZ

Okuyucuya sunduğumuz *Heşt Bihişt* adlı bu kitap Anadolu sahasında yazılmış ilk, Türk edebiyatı alanında yazılmış ikinci şairler tezkiresi, yani şairlerin hayatlarından söz edip eserlerinden örnekler veren bir biyografi sözlüğüdür. Daha önce orijinal hâlini yayınladığımız *Heşt Bihişt*'i dil içi çeviri/aktarma yoluyla günümüz okuyucusuyla buluşturmak istedik.

Tanınmış kişilerin hayat hikâyelerinden bahseden bir tür olan biyografi, insanlıkla yaşıt bir bilim dalıdır. Başka coğrafyalarda da tarihin erken evrelerinden itibaren örneklerine rastlanmakla birlikte biyografi, en bereketli dönemini İslam medeniyeti döneminde yaşadı. Bu anlamda İslam medeniyeti çok erken devirlerinden itibaren öncelikle bu dalın içinden doğduğu tarihe, sonra da müstakil biyografiye kendi özel şartları dolayısıyla çok önem verdi. Çünkü İslam tarihçiliği, Hz. Peygamber'in hayat ve faaliyetlerinin incelenmesiyle yani biyografi ile başlar. Gidererek sonraki tarihçiler bu alanı genişletti. Ayrıca, İslam tarihinin önemli kişilerinin topluma örnek olarak takdimi de biyografiyi gündemde tutan bir başka husus oldu. Buna, Arap geleneğindeki soy soplâ övünme alışkanlığını da eklemek gerekir. Bu yüzden biyografi İslam tarihçiliği içinde hep çok önemli bir alan olmuş, hatta zaman içinde tarihin ilgilendiği diğer konulara göre daha baskın bir konum elde etmiştir.

İslam medeniyetinin başlangıcında daha çok hadis ravilelerini ve ermişlerin hayatlarını anlatan biyografi çalışmaları gide-

rek dil bilimcileri, şairleri, hekimleri ve diğer meslek mensuplarını da kapsadı. 12. yüzyıl sonlarına kadar Arapça olarak devam eden bu gelenek, bu dönemden itibaren yerini Farsça örneklerle bıraktı. Bu dille verilen örneklerde de dil farkı dışında izlenen yöntem, daha önce Arapça yazılan biyografiler gibiydi. 15. yüzyıldan itibaren siyasi alanda ortaya çıkan gelişmeler paralelinde bu kez Türkçe yazılmış biyografi kitaplarıyla karşılaşıldı. Bunların öncüsü, Türkçedeki pek çok edebi türün ilk örneğini veren Ali Şir Nevâyî'dir (d. 1441 – ö. 1501). Nevâyî önce Molla Câmî'nin, erenlerin hayatını anlatan *Nefahâtü'l-üns*'ünü Çağatay Türkçesine çevirmiş, ardından ilk Türkçe şairler tezkiresi olan *Mecâlisü'n-nefâis*'i (y. 1491) kaleme almıştır. *Mecâlisü'n-nefâis*, Çağatay edebiyatı ve İran edebiyatı için çok önemli bir kaynaktır. Fakat asıl önemli yanı Anadolu'da meydana gelen şair biyografilerine modellik etmiş olmasıdır.

Türkçede Nevâyî ile başlayan biyografi geleneği kısa bir süre sonra Osmanlılara geçti. Batı Türkçesi geleneğinde de biyografi önce tarihle ilgili eserlerin içinde yer aldı. Bu anlamda ilk dönem tarihlerinin hemen hepsinde biyografiye rastlamak mümkündür.

Başlangıçtan itibaren biyografik eserler farklı adlarla isimlendirilmiş olmakla birlikte özellikle Osmanlı coğrafyasında daha çok şairlerin hayatlarını anlatan bir seriye dönüşerek “Tezkire” adıyla anıldılar.

Osmanlı coğrafyasında şairler tezkiresi olarak ilk örnek Sehî Bey tarafından 1538 yılında kaleme alındı. Çünkü artık Anadolu'da ciddi örnekler vermeye başlayan Batı Türkçesi, çok sayıda Türkçe eser veren şair/yazara sahipti. Bu yüzden Sehî ve onu izleyen ilk dönem biyografi yazarları, kendilerine İslâmî gelenekteki örnekleri model alarak ürünler vermişlerse de 16. yüzyıla kadar gelişen edebî birikim ve onların yaratıcılarını bir araya getirme ihtiyacı zamansız bir özentî değil, bir ihtiyacın cevabıdır.

Sehî Bey'den sonra özellikle Latîfî ve Âşık Çelebi şair biyografilerinin çok başarılı örneklerini verdiler. Gelenek ihtiyaç duyulan bir alan üzerinde inşa edildiği için de 20. yüzyıl başlarına kadar kesintisiz devam etti. Sehî Bey böyle bir türün doğmasına öncülük ettiği için Türk edebiyatı tarihinin dikkate değer isimlerinden biri oldu. Başlangıçta farklı isimlerle anılan biyografik eserler, Türkçede daha çok “tezkiire” adıyla anıldı. Şair tezkiresi yazma geleneği âşık edebiyatını da etkilemiş ve “şairnâme” adı verilen ve şairlerin isimlerini ve belirgin özelliklerini anlatan eserlerin ortaya çıkmasına vesile olmuştur.

Biyografi, hayatın çok farklı yönlerine dair zengin malzeme sunar. Bu hâliyle tezkireler konusunun edebî şahsiyet, eser ve bunların çevredeki tesiri olması dolayısıyla klasik kültürün farklı açılardan değerlendirmesini de içlerinde barındırırlar. Bu özelliklerinden dolayı tezkireler, farklı alanlar için de kaynak eserlerdir. Örneğin tezkireler aynı zamanda eleştiri terimleri sözlüğünün de en önemli kaynaklarındandır.

Tarihî dönemlerde yazılmış bir eserin günlük dile dönüştürülmesi anlamına gelen aktarma, dil içi çeviri veya sadeleştirme, özellikle bizim dilimiz söz konusu olduğunda önemlidir. Çünkü aradan geçen zaman, dilin hem iç hem de dış yapısında bazı değişiklikler meydana getirmiştir. Bazı diller için gerekli olmayan bu uygulama özellikle harf devrimi gibi bir süreçten geçmiş Türkçe için büyük önem taşır. Son yıllarda bu konularla ilgili bazı çalışmalar gerçekleştirilmiş olmakla birlikte aktarma veya dil içi çeviri çalışmaları hala subjektif özellikler taşır. Bununla birlikte bu işlem yapılırken dikkat edilmesi gereken en önemli husus kaynak metin ve yazarına bağlılık olmalıdır. Sadeleştirme kaynak kültür ile hedef kültür arasında kurulan anlamsal bir köprü, geçmişle olan ilişkiye tutulan bir ışıktır. Her ne kadar yapılan iş aynı dilde farklı zaman aralıklarında yazılmış iki metni

başka kelimelerle ifade etme çabası olsa da bu farklı zaman dilimlerinde ek, kelime, söz dizimi ve deyimlerde önemli farklılıklar ortaya çıkmış ve bunların gündelik dile göre yeniden adaptasyonu gerekli olmuştur. Ama genelde çeviri faaliyetlerinde olduğu gibi sadeleştirme de subjektif özellikler taşır. Bu işlemlerde seçilen esere ve seçenin bakış açısına göre bir yaklaşımın kaçınılmaz olacağı açıktır. Hedef kitlenin niteliklerine göre burada hem seçilen eserin üslubunu yansıtacak hem de sözü edilen eserin yazıldığı dönemde önem verilen ve günümüz için retorik köpük özelliği taşıyan gereksiz ifadelerden kaçınılması göz önünde tutulacaktır. Unutulmaması gereken husus, tezkire türünde verilmiş eserlerin kendilerinin de klasik edebiyat ürünü olduğudur. Osmanlı nesir yazarı eserini kaleme alırken üslup ve ifade endişesini daima göz önünde tutar. Mecazlı tavsif ve tasvirler, kalıp ifadeler, özellikle seciler, bu üslubun en belirgin yönleridir. Aslında *Heşt Bihişt*, türün diğer örneklerine göre daha yalın sayılacak bir dil ve üslupla kaleme alınmıştır. Eserin önsöz, bölüm manasına kullandığı “tabaka” başları ve bazı önemli şairlerde farklılaşan daha süslü anlatımlar diğer bölümlerde gündelik dile yakın bir özellik taşır. Bir örnek vermek gerekirse tabakalarda aşağıdaki gibi olan anlatım:

Sekizinci Tabaka bihiştinde cemiyet idüp zikr olan zihni selim ve tabı müstakîm kimesneler ki maârif-i rûzgârda maânî ebkârlarına zîver-i nazmdan zîb ü zînet ve elfâz-ı dürrer bârlarına efkâr-ı tab-ı zehhârlarından letâfet ü sûret virüp her biri mecâlis-i irfân huzûrlarında cevelân-ı tab ile cilve sâz ve mecma-ı suhandân hizmetlerinde fikr-i amîk ile nûkte perdâz olan bülegâ vü fuzalâ ki ışk mîşestânında şîr-i gazel efken ve bazı mecmûa-i hüsnî hatm idüp bu tarîkde nev niyâz olan cerb suhan yigitlerdür;

kitabın % 95’lik bölümü olan biyografilerde:

Bu dahı mezkûr Vardar Yenicesi nâm kasabadandır. Ulûmı tertîb üzre görmüş fâzıl u kâmil hoş tab dervîş nihâd kimesnedür. Eşârı güzel ve gazeliyyâtı bî-bedel hayâl engîz ü emsâl âmîz edâsı pâk ve nazmı sûznâkdur. Ve bu ebyât anundur:

Dile hayliden hayâl-i zülf-i dilber var imiş
Cânım içinde yatur bin başlu ejder var imiş
Ey dirîga hiçe satdum kıymetini bilmedüm
Âb ü hâkümde benüm bir pâkgevher var imiş
Zâl-ı dünyâya gönül virme Usûlî var imiş
Gülşenî dirler velâyet içre bir er var imiş,

şekline dönüşür.

Yukarıda izah edildiği gibi Osmanlı mensur metinleri de sanatsal kaygı taşınarak kaleme alınırlar. Bu yüzden bizim sadeleştirmemizde bütünüyle didaktik bir anlatımdan kaçınılarak eserin üslup özelliklerini de yansıtacak bir uygulama gerçekleştirilmeye çalışıldı. Ama 16. yüzyılda kaleme alınmış eski bir metni, günümüz Türkçesinde anlaşılır kılmak endişesi de unutulmadan. Burada özellikle karmaşık ya da zor cümlelerin düzenlenmesi, ağıdalı söylemlerin ve söz sanatlarının azaltılması, dilin ve anlatımın basitleştirilmesi gibi teknikler kullanılarak bu işlem gerçekleştirildi. Örneğin metinde pekiştirme amaçlı kullanılan tekrarlara yer verilmedi. Bu metinlerde padişah daima birtakım yüceltici sıfatlarla daha çok da “pâdişâh-ı âlempenâh” ya da “hazret-i pâdişâh-ı sâhibkırân” tanımıyla sunulur. Biz bunu yüce sultan/padişah olarak ifade ettik. Osmanlı sarayı anlamında kullanılan “dergâh-ı âlempenâh, dîvân-ı âlîşân, dergâh-ı muallâ, âsitân-ı saâdet âşiyân” gibi kalıplaşmış ifadeler saadet yuvası olan yüce saray ifadesiyle anlaşılır kılınmaya çalışıldı.

Kısacası metnin bağlamından büsbütün kopmadan ama günümüz okuyucusuna sunulduğu da unutulmadan sadeleştirme gerçekleştirildi. Tezkirelerde yer alan metinlerin bir bölümü şairlerin örnek şiirlerinden oluşur. Bu bölümler neredeyse eserlerin yarısına karşılık gelir. Divan şiiri örneklerini bütünüyle günümüz okuyucusuna anlatabilmek için çoğu kez geniş açıklamalara ihtiyaç duyulur. Çalışmada örnek olarak verilen Türkçe şiirler, orijinal metni yanında nesre çevrildi ama onları tümüyle anlamaya yarayacak açıklamalara girilmedi. Bunu *Tezkire*'de yer alan Necâtî Bey'e ait iki örneği buraya taşıyarak anlatmak isterim.

Osmanlı şiirinin kurucularından Necâtî Bey (ö. 1509) II. Bayezit'in şehzadelerinden Mahmut'un (d. 1475 – ö. 1507) Kastamonu ve Manisa'daki şehzade valiliği sırasında maiyetinde yer almıştır. Necâtî maddesinde yer alan ve birkaç tarihi olaya göndermede bulunulan aşağıdaki şiir ve tarafımızdan yapılan açıklaması şöyledir:

Umarız ede atâ fâris-i meydân-ı kerem
Câme kim olmuş idi arkalarından mahûd
Umarız eylemeye şâh Necâtî kuluna
Anı kim eyledi Firdevsî'ye Sultan Mahmûd

*Cömertlik meydanının süvarisinden ihsanda bulunmasını umar,
arkalarındaki vadedilmiş elbiseyi şaire başıslamasını dileriz.
Umarız ki Şah, Sultan Mahmut'un Firdevsî'ye ettiğini Necâtî'ye etmez.*

Oysa bu şiirin tam anlaşılabilmesi için ünlü İranlı şair Firdevsî (d. 940 – ö. 1020) ile Gazneli Sultan Mahmut (d. 971 – ö. 1030) arasında geçtiği rivayet edilen hikâyeyi bilmek ve hikâyenin bu şiirle bağlantısını ifade etmek gerekir: Hikâyeye göre Gazneli Mahmut Firdevsî'ye İran'ın meşhur destanı *Şehnâme*'yi yazmasını sipariş et-